

HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 7796

Tarih : 04.10.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İslam aleminin en önemli alimlerinden biri olan Said-i Kurdi(Sait OKUR)'nin Mezar Yerinin Tespit Edilmesi, Mirasçılarına Tazminat Ödenmesi ve Başta Risale-i Nur Külliyyatı Olmak Üzere Tüm Eserlerinin Koruma Altına Alınmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih: 9-10-2024	Esas No: 2/2588

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LIĞI
04 Ekim 2024
Numara:

G. Ekin 2024

1505968

GEREKÇE

Toplumlar yaşamı olduğu gibi ölümü de gelenekleri ve inançları doğrultusunda biçimlendirirler. Mezar yerleri toplumsal hafızanın ve tarihin somut bir kanıtı olarak dünyadaki hemen hemen bütün toplumlar için derin ve özel bir anlama sahiptirler. İnsanlık tarihi boyunca bir anma ve hafıza mekânı olarak mezarlıklar oldukça önemli yerler olmuştur. Bütün inançlarda olduğu gibi İslami inanca göre de cenaze törenleri ve mezar yerleri belli kurallar çerçevesinde düzenlenmektedir. Bütün inançlarda ve evrensel kriterlerde olduğu gibi İslam inancında da ölüye saygı esastır, cenazeye ve mezar yerlerine zarar verilmesi, izinsiz ve sebepsiz yere cenazelerin taşınması yasaklanmıştır. Ancak Türkiye’de cumhuriyet tarihi boyunca ölüye ve mezar yerlerine ideolojik bir çerçeve ile yaklaşmış, bunun sonucu olarak hem dini hem de insani birçok değer ayaklar altına alınmıştır. Kürt halkına ait mezar yerleri cumhuriyetin tekçi ulus devlet sisteminin hedeflerinden biri haline gelmiştir. Cenazelere ve mezar yerlerine yapılan saldırılara dair yakın tarihlerdeki birçok örnek hafızalardan hiç silinmeyecek kadar acı doludur. Bununla birlikte cumhuriyetin ilk dönemlerinde Şeyh Said, Seyit Rıza, Cıbranlı Halit Bey gibi tarihe mal olmuş Kürt halk önderlerinin mezar yerlerinin halen bilinmemesi bu politikaların birer örnekleridir. Cumhuriyet tarihi boyunca Kürt halkına yönelik hafızasız bırakma amacıyla yürütülen mezarsızlık politikaları geçmişi ve geleceği aynı anda hedeflemiş ve sistematik asimilasyonun bir parçası olarak benimsenmiştir. Devletin mezarsızlık politikasının hedeflerinden biri de İslam âleminin önde gelen âlimlerinden biri olan Said-i Kurdi’nin mezarı olmuştur.

Said-i Kurdi 1878 yılında Bitlis’in Hizan ilçesi Nurs köyünde doğmuştur. 15 yaşında bir medrese öğrencisi iken İslâm âlimlerinin bulunduğu ilim meclisinde yapılan imtihan ve münazara sonunda Molla Fethullah tarafından kendisine “Zamanın Eşsizi” anlamına gelen Bediüzzamân unvanı verilmiştir. Beş yıl süren tahsil hayatı boyunca Molla Mehmed Emin Efendi Medresesi, Mir Said Veli Medresesi, Molla Fethullah Efendi Medreselerinde eğitim almıştır. Said-i Kurdi Van, Bitlis ve Diyarbakır illerinde bir üniversite kurmak istemiş ve bu üniversitede Arapça, Kürtçe ve Türkçe olarak 3 dilde din ilimleri ile fen ilimlerinin birlikte öğretileceğini ifade etmiştir. Bu üniversiteye kardeş üniversite olarak tarif ettiği Kahire’deki Ezher Üniversitesi’nden hareketle "Medresetü’z-Zehra" ismini vermişti. Ancak sonrasında Birinci Dünya Savaşı’na katılmış ve Mart 1916’da Bitlis’te yaralanıp iki buçuk yıl Rusya’da esir kalmıştır. Rusya’daki esaretten kurtulduktan sonra Avrupa üzerinden 1918’de İstanbul’a gelmiştir. 1925’teki Şeyh Said isyanı sırasında Van’da bulunan Said-i Kurdi birkaç gün gözetiminde tutulduktan sonra binlerce mazlum Kürt gibi sürgün edilmiştir.

Said-i Kurdi'nin önce Sinop'a ardından İstanbul'a gönderildiği, orada 4 ay kaldıktan sonra İstanbul'dan vapurla Antalya'ya, oradan Burdur'a daha sonra da Isparta'ya gönderildiği ifade edilmektedir. Isparta'da kaldığı 8 yıl boyunca "Risale-i Nur" isimli Kur'an tefsirinin büyük bir bölümünü yazmıştır. Eserleri ve fikirleri nedeniyle 1935'te yargılanmış ve Kastamonu'ya sürgün edilmiştir.

Hayatının yarısını sürgünde ve zindanlarda geçiren Said-i Kurdi, 23 Mart 1960 tarihinde 82 yaşında Urfa'da vefat etmiştir. Vefatından sonra Said-i Kurdi'nin naaşı Halilur-Rahman Dergâhı'nda kendisine ayrılan yere defnedilmiştir. Ancak iki ay sonra 27 Mayıs 1960'daki askeri darbe sonucu kurulan Milli Birlik Komitesi hükümeti Bediüzzaman'ın kabrinin nakledilmesine karar vermiştir. Askeri yönetimine bağlı bir grup tarafından 12 Temmuz 1960'ta Said-i Kurdi'nin Urfa'daki mezarını açılarak naaşı bilinmeyen bir yere götürülmüştür.

Bediüzzaman Said-i Kurdi mücadelesi, fikirleri ve eserleri ile çağının ötesine taşınmış, eserleri 50'ye yakın dile çevrilmiş bir âlimdir. Naaşı üzerinden yürütülen politikaların yanı sıra eserlerinin de tahrif edildiği tartışmaları onlarca yıldır devam etmektedir. Çok geniş ve güçlü bir toplumsal etkiye sahip olduğu bilinen bir şahsiyetin fikirlerinin tahrif edilmiş olması kuşkusuz ciddiye alınması gereken bir konudur. Birçok kaynakta Bediüzzaman'ın Kürtçe olan ilk eserlerinin özellikle gizlendiği, eserlerinin birçok yerinde geçen "Kürt" ve "Kürdistan" kelimelerinin kasıtlı olarak çıkarıldığı iddia edilmektedir. Tıpkı naaşının kaçırlmasında olduğu gibi eserlerinde tahrifat yapılması da yüz yıllık tekçi ulus devlet kodlarıyla yürütülen asimilasyon politikalarının bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla başta Risale-i Nur Külliyyatı olmak üzere eserlerinde yapılan tahrifatların tespit edilerek eserlerinin orijinal hallerine döndürülmesi ve koruma altına alınması gerekmektedir.

Bu bağlamda devlet, yüz yıldır Kürt halkına yönelik sürdürülen asimilasyon politikalarından vazgeçildiğinin bir göstergesi olarak Kürt halkı ve İslam âlemi için oldukça önemli ve değerli bir şahsiyet olan Bediüzzaman Said-i Kurdi'nin mezar yerini açıklayarak ve eserlerine yönelik koruyucu tedbirler alarak önemli bir adım atmış olacaktır.

**SAİD-İ KURDİ'NİN MEZAR YERİNİN TESPİT EDİLMESİ, MİRASÇILARINA
TAZMİNAT ÖDENMESİ VE BAŞTA RİSALE-İ NUR KÜLLİYATI OLMAK ÜZERE
TÜM ESERLERİNİN KORUMA ALTINA ALINMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 23 Mart 1960 tarihinde vefat eden büyük İslam alimi Said-i Kurdi (Sait OKUR)'nin 12 Temmuz 1960'da Şanlıurfa'da bulunan Halilur-Rahman Dergahı'ndaki mezarından çıkarılarak bilinmeyen bir yere götürülen cenazesi ailesine teslim edilir.

MADDE 2- (1) Said-i Kurdi (Sait OKUR)'ye ait eşya, belge ve mülkiyetinde olup mirasçılara verilmeyen menkul, ayni ve nakdi bütün varlıkları mirasçılara iade edilerek tazminat ödenir.

MADDE 3- (1) Said-i Kurdi (Sait OKUR)'nin başta Risalei Nur Külliyyatı olmak üzere tüm eserleri uzman araştırmacılar tarafından belge ve bilgileri ortaya konarak, tahrifatları düzeltilir ve koruma kapsamına alınır.

MADDE 4- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.